

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/178/2024
Identifikačné číslo spisu:	7918205704
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7918205704.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: S.. Š. J., narodený X. T. XXXX, X., J. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Cestickým, Košice, Palackého 1, proti žalovanej Slovenská pošta, a.s., Banská Bystrica, Partizánska cesta 9, IČO: 36 631 124, o zaplatenie finančnej nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 14C/84/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. októbra 2023, sp. zn. 2Co/196/2022 v spojení s opravným uznesením z 30. októbra 2024 sp. zn. 2Co/196/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 17. mája 2022, č.k. 14C/84/2018 - 138 zamietol žalobu (výrok I.) a priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 % (výrok II.). Zistený skutkový stav súd právne posúdil citujúc § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, § 2a ods. 2, § 9 ods. 1, 2, 3, § 11 ods. 2 Antidiskriminačného zákona, § 137 písm. a) CSP, články 7 ods. 1, 8, 11 ods. 4 a 17 Civilného sporového poriadku, § 149, § 150 ods. 1, § 151 ods. 1, 2, § 153 ods. 1, § 185 ods. 1, § 191 ods. 1, 2 CSP. Konštatoval, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia, preto žalobu zamietol ako nedôvodnú.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavom výroku ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil (výrok I.). Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o trovách konania podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.).

3. Žalobca ako odvolacie dôvody označil dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. a), d), e), f) a h) CSP. Odvolací súd nepovažoval za naplnený ani jeden zo žalobcom označených odvolacích dôvodov. K namietanému odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. a) uviedol, že odvolací súd žiadnu takúto vadu nezistil ani ex officio, ale ani žiadne konkrétne tvrdenie nedostatku procesných podmienok

nevyplývalo z odvolacích dôvodov žalobcu. Procesnou subjektivitou disponuje tak žalobca ako i žalovaná. Odvolací súd nezistil žiadne pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie, ktorým by bol naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP. Uviedol, že súd prvej inštancie v kontexte žalobcom opísaných skutkových tvrdení vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie. V súvislosti s požiadavkou, resp. návrhom žalobcu v jeho podaní z 20. septembra 2022 na „opravu predmetu konania zo žaloby o zaplatenie finančnej nemajetkovej ujmy na právnu kvalifikáciu žaloby o finančné zadost'učinenie za závažnú ujmu na zdraví žalobcu, nie škody“, odvolací súd dodal, že podľa § 371 CSP žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť.

4. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca neunesol bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno, pretože jeho povinnosťou v spore bolo tvrdiť skutkové okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sa žalovaná dopustila porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a konkrétneho diskriminačného konania, resp. že tým došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, že išlo o zásah do psychickej a morálnej integrity osobnosti žalobcu, ktorý bol objektívne spôsobilý privodiť mu ujmu na jednotlivých stránkach jeho osobnosti, aké následky zásah vyvolal a samozrejme toto všetko riadne preukázať.

5. Pri rozhodovaní o trovách konania odvolací súd zohľadnil intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 257 CSP), najmä žalobcov zdravotný a sociálny stav a dospel k záveru o nepriznaní trov konania úspešnej žalovanej strane.

6. Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca, dovolanie podal z dôvodov podľa § 420 písm. c) CSP. Centrum právnej pomoci ako aj žalobca majú za to, že žalobca nemal spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu, a teda mal za neho konať súdom ustanovený procesný opatrovník. Uvedené vyplýva zo samotného skutkového stavu uvedenej veci. Žalobca poukázal na uznesenie ČVS: PPZ-99/BPK-V-2009 zo dňa 9. novembra 2009, podľa ktorého bol žalobca obvinený za obzvlášť závažný zločin podvodu v štádiu pokusu. V priebehu vyšetrovania bol na základe príkazu špecializovaného trestného súdu zo dňa 9. marca 2010 na vyšetrenie duševného stavu pribratý znalec z odboru zdravotníctva - odvetvie psychiatria, kde zo záverov znaleckého posudku č. 52/2010 zo dňa 25. marca 2010 vyplývalo, že obvinený žalobca je duševne chorý, bol u neho diagnostikovaný schizofrénny proces v subchronickom priebehu, a teda nebol v čase spáchania skutku schopný rozpoznať protiprávnosť svojho konania a nebol schopný ovládať svoje konanie. Skutok spáchal pod vplyvom duševnej choroby schizofrénie a nebol ani schopný chápať zmysel trestného konania, preto bolo trestné stíhanie zastavené s tým, že obvinenému žalobcovi bolo navrhnuté ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou. Z predloženej lekárskej správy zo dňa 22. júna 2021 bol stav žalobcu bez podstatnej zmeny, je u neho diagnostikovaná paranoidná schizofrénia. Na základe uvedeného vznikli závažné pochybnosti, či mal žalobca spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu v zmysle § 67 a § 68 CSP, pričom túto okolnosť neskúmal ani súd prvej inštancie ani súd odvolací ex officio. Žiadal rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Žalovaná podala k dovolaniu písomné vyjadrenie, poukázala na definíciu procesnej spôsobilosti vyplývajúcu z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2011, sp. zn. 5Cdo/202/2010. Žalobca nepatrí ani do jednej z kategórie osôb, ktorých spôsobilosť na právne úkony by bola obmedzená, je plnoletou fyzickou osobou, ktorá nebola na spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu obmedzená, prípadne pozbavená. Navrhla preto dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietnuť.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 7Cdo/312/2018, 8Cdo/67/2017).

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

12. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t.j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatocnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/206/2016, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/158/2017, 7Cdo/312/2018, 8Cdo/99/2017).

14. Podľa § 420 písm. c) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník.

15. Dovolateľ namietal vadu konania podľa § 420 písm. c) CSP. Predmetné ustanovenie dopadá na procesnú situáciu, v ktorej musia byť kumulatívne splnené obidve podmienky z neho vyplývajúce, a to, že procesnou stranou bol ten, a) kto nemal spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a b) za koho nekonal (hoci mal) zákonný zástupca alebo procesný opatrovník. Každý môže pred súdom samostatne konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony (§ 67 CSP). Toto ustanovenie upravuje oprávnenie určitého subjektu samostatne pred súdom konať, t. j. realizovať v civilnom konaní jednotlivé procesné úkony.

15.1. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu dovolací súd uvádza, že tento dôvod sa vzťahuje na procesnú

podmienku konania týkajúcu sa procesnej spôsobilosti strany v spore. Z obsahu spisu, ani z dovolania nevyplyva, že by strana - žalobca ako fyzická osoba nemal v spore procesnú spôsobilosť. Procesná spôsobilosť fyzickej osoby je totožná so spôsobilosťou vlastnými úkonmi nadobúdať práva a povinnosti v zmysle § 8 OZ, podľa ktorého spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Táto procesná podmienka konania nebola v spore žiadnym spôsobom spochybnená, ani posudzovaná súdmi nižšej inštancie. Žalobcovi ako dospelaj a žijúcej fyzickej osobe zákon priznáva právnu subjektivitu, jej obmedzenie v právach a povinnostiach nebolo preukázané žiadnym súdnym rozhodnutím, preto je potrebné vychádzať zo stavu, že táto má aj procesnú spôsobilosť (§ 67 CSP). Rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony je rozhodnutím o osobnom stave a súd je ním v zmysle § 193 CSP viazaný. V prejednávanej veci nebolo zistené, že by dovolateľ mal obmedzenú spôsobilosť na právne úkony, je potrebné ho považovať za osobu, ktorá má procesnú spôsobilosť v plnom rozsahu a ktorá môže v prejednávanej veci konať samostatne bez ohľadu na tvrdené skutočnosti v dovolaní, ktoré súviseli s trestným stíhaním žalobcu, ktoré bolo napokon zastavené z dôvodu, že žalobca spáchal skutok pod vplyvom duševnej poruchy a na predloženú lekársku správu. Dovolací súd dodáva, že dovolanie v zmysle § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vadám zmätočnosti. Dôvody vypočítané v tomto ustanovení majú procesnoprávny charakter.

15.2. V tomto smere judikatúra dovolacieho súdu vychádza zo záveru publikovaného napr. v ZSP č. 52/2006 podľa ktorého „Účastník konania stráca procesnú spôsobilosť a schopnosť samostatne konať pred súdom až v dôsledku právoplatného rozsudku súdu o zbavení (obmedzení) spôsobilosti na právne úkony. Dovolanie účastníka podľa ustanovenia § 237 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 420 písm. c) CSP) teda nie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo jeho odvolanie odmietnuté ako oneskorene podané v čase, keď spôsobilosť na právne úkony tohto účastníka nebola obmedzená. V takom prípade dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

16. Dovolací súd opakuje, že z obsahu spisu, ani z dovolania nevyplyva, žeby dovolateľ - fyzická osoba, nemal v spore procesnú spôsobilosť. Keďže táto procesná podmienka konania nebola v spore relevantným spôsobom spochybnená, tak z tohto dôvodu dovolateľ neopodstatnene namieta, že konanie je zaťažené procesnou vadou podľa § 420 písm. c) CSP (pozri rovnako napr. aj rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo/314/2021, 5Cdo/78/2022, 4Cdo/6/2020, 7Cdo/275/2021 a 1Cdo/27/2024). Z týchto dôvodov dovolací súd odmietol dovolanie ako neprípustné v zmysle § 447 písm. f) CSP.

17. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.